

ROSANNA
MARILA

KRIISIKÄTILÖ

ROSMARIINI TOLOSEN TIE JURISTISTA
UNOHDETTUJEN ÄITIEN PELASTAJAKSI

LIND & CO

KRIISIKÄTILÖ

ROSANNA MARILA

KRIISIKÄTILÖ

ROSMARIINI TOLOSEN TIE JURISTISTA
UNOHDETTUJEN ÄITIEN PELASTAJAKSI

LIND&CO

www.lindco.se

info@lindco.se

ISBN 9789181200126

KL 99.1

© Rosanna Marila ja Bokförlaget Lind & Co, 2026

Kansi ja taitto: Markus Paajala

Kustantaja: Bokförlaget Lind & Co Ab,

Box 1052, 101 39 Stockholm, Sverige.

Paino: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa

SISÄLTÖ

ESIPUHE	7
1. LUKU: Ensimmäistä kertaa tositoimissa.....	9
2. LUKU: Tsunami käynnistää henkisen tsunamin.....	23
3. LUKU: Sykloni Idain jälkeen Mosambikissa.....	29
4. LUKU: Nuoruuden häpeä oireili syömishäiriönä.....	45
5. LUKU: Toista kertaa Bangladeshissa.....	58
6. LUKU: Kätilön työ Suomessa.....	70
7. LUKU: Käytännön elämä leiriolosuhteissa.....	84
8. LUKU: Yksinhuoltajaäitinä kolmelle pojalle.....	95
9. LUKU: Lapsiavioliitot ja seksuaalinen väkivalta.....	103
10. LUKU: Koronapandemia ja Suomen ensimmäinen kenttäsaairaala.....	117
11. LUKU: Valkoisen pelastajan syndrooma.....	128
12. LUKU: Kouluväkivalta ja muutto Lappiin.....	137
13. LUKU: Muistisairaiden vanhusten hoito ja sote-säästöt.....	148
14. LUKU: Miten unohdetut äidit voidaan pelastaa?.....	159
15. LUKU: Näin juuri sinä voit auttaa.....	169
KIITOKSET	174
LÄHTEET	175

ESIPUHE

Kun maailmassa tapahtuu äkillisiä katastrofeja ja humanitaarisia kriisejä, kiireisen avun tarpeessa ovat erityisesti naiset ja lapset. Raskaudet eivät pysähdy kriisien ajaksi, eivätkä synnytykset odota parempaa hetkeä.

Maailman terveysjärjestö WHO:n mukaan noin 800 naista kuolee joka päivä raskauteen ja synnytykseen liittyviin komplikaatioihin. Jokainen heistä on jonkun äiti, tytär tai puoliso. Liian monen kuoleman taustalla on se, ettei synnyttäjällä ole ollut pääsyä hoitoon tai luotettavan tiedon äärelle. Keinoja kuolemien ehkäisemiseksi olisi olemassa, mutta ne jakautuvat maailmassa epätasa-arvoisesti.

Tämä kirja pyrkii siihen, että kuolemat tilastoissa muuttuvat ihmiskohtaloiksi. Se kertoo äideistä, jotka synnyttävät konfliktien, pakolaisuuden, köyhyyden ja luonnonkatastrofien keskellä. Se kertoo vastasyntyneistä vauvoista, joiden selviytyminen ei ole itsestäänselvyys. Mutta ennen kaikkea se kertoo uskomattoman rohkeasta kättilöstä, joka tekee työtä lähes mahdottomissa olosuhteissa, itsensä täysillä likoon laittaen.

Kättilö Rosmariini Tolonen on entinen juristi, joka ei ole koskaan suostunut hyväksymään ympärillään vallitsevaa maailmantilannetta sellaisena kuin se on. Hän on valmis tekemään mitä tahansa sen eteen, että asiat muuttuisivat paremmiksi, vaikka yksi äiti ja vauva kerrallaan.

Rosmariini ei tee työtään sankaruuden vuoksi, vaan siksi, että auttaminen on oikein. Tällainen tapa elää on hänelle niin

itsestään selvä, ettei hän pidä sitä mitenkään poikkeuksellisenä. Mutta minä, kirjan kirjoittaja, pidän. Rosmariini on niin inspiroiva ihminen, että minun oli yksinkertaisesti pakko suositella hänet jakamaan tarinansa muillekin.

Olemme tavanneet Rosmariinin kanssa ensimmäistä kertaa vuonna 2019, kun tein hänestä freelance-toimittajana haastattelun Tehy-lehteen. Olin tuolloin saanut vinkin hänen kiinnostavasta työstään Suomen Punaisen Ristin katastrofiavun kättilönä. Nyt tuo tarina on laajentunut kokonaiseksi kirjaksi.

Kriisikätilö on rakennettu sekä lukuisten haastatteluhetkien pohjalta että kattavasta taustatiedon kartoituksesta. Olen haastatellut Rosmariinia niin hänen kesämökkillään Porvoossa, kotoaan Helsingissä kuin etäyhteyksin Kemijärveltä, jossa hän tällä hetkellä asuu. Lisäksi Rosmariini on pitänyt ulkomaiden kriisikomennuksistaan päiväkirjaa, jota olen käyttänyt tämän kirjan tausta-aineistona.

Rosmariinin tarina on koukuttava kertomus ja selviytymistarina maailmalla koetuista seikkailuista, Suomen terveydenhuollosta ja Rosmariinin oman elämän yllättävistä käännteistä. Mutta ennen kaikkea hänen tarinansa on syvästi inhimillinen.

Rosmariinin kriisikokemusten käsittely on hieman paradoksaalisesti tehnyt minusta itsestäni entistä isänmaallisemman. Rosmariini kun edustaa minun suomalaisuuttani: ihmistä, joka auttaa hädässä olevaa, koska haluaa, pystyy ja voi. Haluan uskoa, että jokaisessa meissä on sisällämme pieni ripaus Rosmariinia.

Kiitos siis Rosmariini meidän kaikkien puolesta. Ja aivan erityisesti kiitos siitä, että annat äänen heille, jotka eivät tässä maailmassa saisi tarinaansa muuten kuuluviin.

Helsingissä maaliskuussa 2026,
Rosanna Marila

1. LUKU

ENSIMMÄISTÄ KERTAA TOSITOIMISSA

Jotain kovaa, mustaa ja surisevaa tömähtää paljaaseen käsivarteeni, ja kiljahdan. Valtava ötökkä on pujahtanut kenttäsairaalaan synnytysosaston sisään valonkajon perässä. Pian kokonainen parvi kammottavia, suuria hyönteisiä pörisee ympärilläni, ja minut valtaa pakokauhu. Ne suuntaavat synnytyssalissa lamppujen ympärille yhtenä suurena parvena, sillä illan pimeydessä kirkas valo houkuttelee niitä puoleensa.

Paikallinen hoitajakollegani katsoo kiljahteluani huvittuneena. Vaikka samat ötökät pyörivät hänenkin ympärillään, hän nyppäilee niitä luunapeilla tottuneesti pois iholtaan. Minun järkytykseni näyttytyy hänelle kummalliselta, ovathan valtavat ötökkäparvet synnytyssalissa hänelle täysin normaali asia.

On kevät vuonna 2018, ja olen 45-vuotias. Olen saapunut vain hetkeä aiemmin Bangladeshiin Etelä-Aasiaan Suomen Punaisen Ristin katastrofiryksikön organisoimalle kriisiapukomennukselle. Tehtävänäni on työskennellä kättilönä Bangladeshin Cox's Bazar -pakolaisleirin yhteyteen pystytetyssä kenttäsairaalassa. Käytännössä sairaala on suuri telttakylä, joka koostuu synnytyssalin lisäksi lapsivuodeosastosta, leik-

kaussalista, naisten-, miesten- ja lastenosastoista, eristyksestä, röntgenistä, laboratorion ja päivystyksestä. Jokaisella osastolla on omat teltat niin sanotulla sairaala-alueella. Osastojen vieressä on työntekijöiden pienten telttojen kylä, joiden ohuet muoviseinät päästävät kärpästen lisäksi myös kuumuuden ja kaikki äänet sisään.

Olemme saapuneet paikan päälle, koska täällä apua tarvitaan kipeästi: Cox's Bazarin pakolaisleiri on maailman suurin. Se koostuu naapurimaa Myanmarista sortoa pakoon lähteneistä rohingya-pakolaisista, joita leirillä asuu arviolta 700 000.

Punaisen Ristin kenttäsairaala on alueen ainut vuorokauden ympäri auki oleva kirurginen sairaala. Tänne tulevat siis synnyttämään kaikista vaikeimmassa tilanteessa olevat odottajat, jotka ovat yrittäneet synnyttää omin päin yleensä jo useiden päivien ajan. Heidät lähetetään paikalle paikallisilta klinikoilta, joiden tarjoama apu ei enää riitä. Kenttäsairaalamme hoitaa sekä pakolaisia että paikallisten kylien synnyttäjiä, äitejä ja vauvoja.

Ensimmäinen työvuoroni alkaa suoraan syvästä päädyistä ilman mitään perehdytystä. Normaalisti minua ohjaisi kenttäsairaalassa jo työskennellyt kättilö, mutta kohtalon oikusta on käynyt niin, että kaikki muut kättilöt ovat sairastuneet vatsatautiin. Joku antaa minulle käteen rätisevän radiopuhelimen, jonka kautta yritän saada selvää englanninkielisistä, epäselvistä ja katkeilevista ohjeista. En siis voi kuin arvailla, missä mikäkin työväline on, mikä on potilaiden taustatilanne ja mitkä ovat kenttäsairaalan yleiset käytännöt. Minulla ei ole potilaiden tai paikallisten kättilöiden kanssa yhteistä kieltä, kommunikoidemme tulkin tuella tai elekielellä.

Synnytysosastolla on työvuoroni alussa paikalla neljä synnyttäjä. Yhdellä odottavista äideistä on vaikea pre-eklampsia eli raskausmyrkytys. Toinen vaatii kiireellistä sektiota eli keisa-

”JOKAINEN VAUVA SYNTYY YHTÄ ARVOKKAANA MUTTA EI YHTÄ TURVATTUNA.”

Kättilö Rosmariini Tolonen on maailman heikoimmassa asemassa olevien äitien ja vauvojen viimeinen toivo. Suomen Punaisen Ristin katastrofiavun työntekijänä hän on nähnyt Bangladeshin pakolaisleirin pysäyttävän todellisuuden ja Mosambikin syklonin jälkeisen sekasorron. Hän on ollut perustamassa Suomen ensimmäistä kenttäsaaraalaa koronapandemiassa sekä työskennellyt Lapissa terveysasemalla, jonne tullaan hakemaan apua pitkien välimatkojen päästä.

Rosmariinin tarina on kertomus myös äidistä, joka pelastaa poikansa kouluväkivallalta. Koulutukseltaan hän on juristi, joka uskalsi hypätä oravanpyörästä ja vaihtaa hyvän palkan työhön, jolla on syvä merkitys.

Kriisikätilö on matka sekä kriisialueille että Rosmariinin oman elämän herkkiin hetkiin. Se muistuttaa siitä, että lopulta riittää, kun pelastaa yhden ihmisen kerrallaan.

Rosanna Marila on vapaa toimittaja, tietokirjailija ja AMK-opettaja.
Kriisikätilö on hänen kolmas tietokirjansa.

KL 99.1 • ISBN: 978-91-8120-012-6

WWW.LINDCO.SE